

EKONÓMIA PRE ŠTUDENTOV SPOLOČENSKOVEDNÝCH ŠTUDIJNÝCH ODBOROV

MARTIN LAČNÝ

Inštitút politológie
Katedra občianskej náuky
Prešovská univerzita v Prešove
Email: martin.lacny@unipo.sk

Základy ekonomickej teórie sa vyučujú na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity predovšetkým v kontexte študijných programov Politológia a Výchova k občianstvu. Disciplíny Všeobecné ekonomické teórie I a II, vyučované v rámci študijného programu Politológia, uvádza hneď v prvom semestri bakalárskeho štúdia povinný predmet Dejiny ekonomického myslenia. V poslednom ročníku magisterského stupňa následne penzum poznatkov zahrnutých v predmetoch, ktoré sú venované dejinnému a systematickému prehľadu ekonomickej teórie, dopĺňa prevažne faktograficky orientovaná disciplína s názvom Medzinárodné ekonomické vzťahy.

Podobným spôsobom disciplíny Mikroekonómia a Makroekonómia v rámci študijného programu Výchova k občianstvu na bakalárskom stupni predchádza povinne voliteľný predmet Dejiny ekonomických teórií. Na magisterskom stupni potom budúci učitelia občianskej náuky, resp. občianskej výchovy absolvujú potrebné penzum faktografie a prípravy na didaktickú transformáciu jednotlivých ekonomických tém v kontexte učebných štandardov ISCED 2 a ISCED 3 v rámci povinného predmetu Svetová a slovenská ekonomika.

Úloha, pred ktorou stojí pedagóg na prednáškach a seminárnych hodinách s jednotlivými študijnými skupinami, je náročná v tom zmysle, že má sprostredkovať komplexný úvod do ekonomického myslenia neekonomomom. Nakoľko ide o spoločenskovedne, resp. humanitne orientované študijné programy, nie sú v prípade predmetných študijných programov poznatky z oblasti ekonomických vied ďalej detailizované spôsobom podobným ako pri štúdiu manažmentu,

alebo ekonomických študijných odborov. Pri zohľadnení špecifik predmetných študijných programov, či už ide o spoločenskovedný rozmer Politológie, alebo o komplexný vzdelávací záber Výchovy k občianstvu, je však efektívne zvládnutie základov ekonómie nevyhnutnosťou. Vzhľadom na tieto podmienky je preto dôležité klásť dôraz na interdisciplinárne relácie v rámci spomínaných študijných programov, ako aj to, aby bol študentom obsah disciplíny sprostredkovaný čo najprístupnejšou formou.

Pre budúcich politológov, bez ohľadu na to, či sa budú ďalej orientovať na prácu analytikov, žurnalistov, alebo svoju budúcu kariéru spoja s pôsobením v štátnej správe, samosprávnych orgánoch, či v akademickej sfére, je dobrá orientácia v ekonomickej terminológii a v základných socio-ekonomických súvislostiach sprostredkovaných ekonomickými vedami nenahraditeľná. Od budúcich učiteľov občianskej výchovy sa očakáva, že dokážu svojich žiakov na základných školách, či študentov na stredných školách praktickým spôsobom zorientovať v témach, ktoré ich uvedú do ekonomického života spoločnosti, v ktorej žijú a v kontexte ktorej sa rozhodujú o svojom budúcom povolání. Význam základov ekonomického vzdelania v oboch prípadoch podčiarkuje skutočnosť, že jediným spôsobom, ako môžeme dosiahnuť úspech v globálnej konkurencii s ostatnými, je výchova šikovných a vzdelaných ľudí, ktorí chápu, ktoré ekonomické princípy je potrebné rešpektovať, aby ekonomika nielen fungovala, ale aj prosperovala.

V naznačenom kontexte sa, reagujúc na výstupy výskumného projektu VEGA č. 1/0789/11 „Občianske

kompetencie ako súčasť kľúčových kompetencií žiaka strednej školy“, zameraného na identifikáciu problémových oblastí vo výučbe občianskej výchovy na stredných školách a na vymedzenie aktuálnych potrieb prípravy budúcich učiteľov, snaží predovšetkým, no nielen študentom Politológie a Výchovy k občianstvu pripravovaný štvordielny cyklus učebných textov s názvom Základy ekonómie pre spoločenskovedné študijné odbory prístupnou formou priblížiť základné tematické okruhy, ktoré sú predmetom záujmu jednotlivých oblastí ekonomickej teórie. Jeho prvé dve časti sú venované témam, tvoriacim základný rámec mikroekonómie, ďalšie dve časti prinášajú v podobe stručného exkurzu prehľad nosných tematických okruhov makroekonómie a teórie hospodárskej politiky. Prvá časť predmetného cyklu učebných textov, ktorá by mala byť študentom i odbornej verejnosti dostupná ešte na sklonku roku 2012, sa v siedmich kapitolách postupne venuje predmetu a metodológii ekonomickej teórie, základným princípom fungovania trhového mechanizmu a činiteľom determinujúcim správanie ekonomických subjektov na konkurenčných trhoch. V druhej časti bude následne značný priestor venovaný správaniu ekonomických subjektov v podmienkach nedokonalkej konkurencie, fungovaniu trhov výrobných faktorov a problematike distribúcie dôchodkov v eko-

nomike. Pri spracovaní týchto tematických okruhov sa, prihliadajúc na špecifiká spomínaných študijných programov, kladie zvláštny dôraz na prepojenie ekonómie s odborným diskurzom sociológie (predovšetkým v prípade problematiky trhu práce a distribúcie dôchodkov v ekonomike), s podnikateľskou etikou (v prípade problematiky fungovania podnikov jej doplnením o rozmer spoločenskej zodpovednosti podnikov a corporate citizenship) a sociálnou psychológiou (najmä v prípade problematiky determinantov spotrebiteľského správania).

Záber pripravovaného cyklu učebných textov dopĺňajú priebežne aktualizované handouty, majúce podobu multimediálnych prezentácií. V prípade študijného programu Výchova k občianstvu sú navyše vhodnou doplnkovou pomôckou, použiteľnou pri didaktickej transformácii jednotlivých tém i pracovné zošity pre základné a stredné školy (Základy ekonómie pre 9. ročník ZŠ, Základy ekonómie pre žiakov gymnázií a stredných škôl, Úloha peňazí v zmiešanej ekonomike, Bankový systém a jeho fungovanie), ktoré boli vypracované, publikované a s pozitívnou odozvou aplikované vo vzdelávacom procese na základných a stredných školách v rámci projektu vydavateľstva Petit Press, a. s. pod názvom SME v škole.